

UDK 811.163.42'282'342.8(497.5-3 Banjole)

811.163.42'282'367.625(497.5-3 Banjole)

Izvorni znanstveni rad

Rukopis primljen 2. XI. 2012.

Prihvaćen za tisak 24. X. 2013.

David Mandić

Odjel za humanističke znanosti / Odsjek za kroatistiku

Sveučilište Jurja Dobrile u Puli

I. M. Ronjgova 1, HR-52100 Pula

davidmandic@hotmail.com

NAGLASAK *I*-GLAGOLÂ U GOVORU BANJOLÂ¹

Tema članka je naglasak *i*-glagolâ u govoru mjesta Banjole (oko 6 km južno od Pule), koji pripada premanturskoj skupini govora jugozapadnoga istarskog dijalekta. Ta je skupina govora zanimljiva jer se odlikuje nekim obilježjima tipičnima za štokavsko narječje (npr. nastavak *-ā* u G mn.) te vjerojatno predstavlja ostatak prijelaznih južnočakavsko-zapadnoštokavskih govora, donesen u Istru tijekom seoba u 16. i 17. st. Naglasni se sustav tih govora i u općim crtama donekle razlikuje od onoga ostalih JZ istarskih govora; npr. naglasak se tu povlači na prethodni slog u većem broju okolinâ, čuva se preskakanje naglasaka na prednaglasnice i sl., zbog čega se oni, uz ostalo, i svrstavaju u zasebnu skupinu.

Kada je riječ o naglasku *i*-glagolâ, stanje je u raznim slavenskim govorima raznoliko i složeno. Opis situacije u govoru Banjolâ dopunit će sliku dobivenu istraživanjima drugih slavenskih govora te pripomoći rekonstrukciji naglasaka toga glagolskog tipa u općeslavenskom.

Banjôle, naselje s oko 1000 stanovnika, nalaze se u južnoj Istri, oko 6 kilometara južno od Pule. Stanovnici su se u prošlosti uglavnom bavili ribarstvom, a u zadnjih nekoliko desetljeća, uz ostalo, i uslužnim i turističkim djelatnostima. Zbog urbanizacije, selo se u zadnjih 40-ak godina znatno proširilo, u njega se doselilo dosta novih stanovnika, a i način života bitno se promijenio. To se, očekivano, odrazilo i na stanje mjesnoga govora, kojim danas govori razmjerno mali broj uglavnom starih ljudi. Mada ima i mlađih stanovnika koji u nekoj

¹ Zahvaljujem kolegici Vanessi Vitković, izvornoj govornici banjolskoga govora, za neizmjernu pomoć pri prikupljanju podataka potrebnih za nastanak ovoga članka.

mjeri poznaju taj govor, oni se njime uglavnom više ne služe aktivno. Slično je stanje i u ostalim naseljima na tom području.

Govor Banjolâ pripada tzv. premanturskoj skupini, koja je pak dio jugozapadnoga istarskog dijalekta. Taj je dijalekt pristigao u Istru s izbjeglicama iz Dalmacije, koje su u 16. i 17. st. mletačke vlasti naseljavale na ratom i epidemijama opustošena područja na jugu i zapadu Poluotoka.² S izuzetkom nekih rubnih govora uz granice prema sjevernočakavskom i srednjočakavskom dijalektu, koji dijele neka obilježja s govorima tih dijalekata, jugozapadni istarski dijalekt je, premda zauzima oveći teritorij, uglavnom poprilično homogen. Drugi su izuzetak najjužniji govori (na području općina Ližnjan i Medulin te grada Pule), koji se gotovo svi međusobno razlikuju čak i u nekim osnovnim obilježjima, a među njima se u dijalektološkoj literaturi uglavnom izdvaja premanturska skupina, kojoj, kako je rečeno, pripada i govor Banjolâ.³

Opća su obilježja jugozapadnoga istarskog dijalekta sljedeća: ikavski odraz jata, promjena završnoga *l* u *a* (stapa se s prethodnim *o*), promjena završnoga *m* u *n*, psl. jotacijom skupinâ *st*, *sk*, *zd*, *zg* (te palatalizacijom *sk* i *zg*) nastale su skupine *št* odnosno *žd*, većina govora ne razlikuje *č* i *ć*, odrazi jotacije *t* i *d* većinom su *č* i *ž*, odrazi druge jotacije skupinâ *st* i *zd* su *šč* i *zj* (ili *jz*), skupine *jd* i *jt* u glagolâ izvedenih od osnove *jъ(d)- uglavnom su očuvane, skupina *čr* je očuvana, početno *vъ* prelazi u *u*, u G mn. većina govora ima nulti nastavak u imenicâ *e*-vrste te nastavak *-i* u onih *a*-vrste i *i*-vrste, u DLI mn. uglavnom nema sinkretizma, infinitiv i glagolski prilog sadašnji su neokrnjeni, nema aorista, imperfekta i glagolskoga priloga prošlog, a kod imenicâ vokativa osim u tragovima, prijedlozi/prefiksi *s(a)* i *iz* se izjednačuju kao *z* itd.⁴

Većina govora južno i jugoistočno od Pule, kako je rečeno, u nekima od tih obilježja odstupa od navedenoga, a najposebniji su tu premanturski govori. Ti

² Preci Premanturaca doselili su se u Istru krajem 16. stoljeća sa zadarskoga područja, no i tamo su zacijelo bili došli iz dublje unutrašnjosti Dalmacije. Prvih osam obitelji koje su došle u Istru osnovalo je 1585. godine selo Premanturu, a potom su odatle napućena sela Banjole, Vintijan, Vinkuran i Valdebek. O naseljavanju toga kraja vidi u Bertoša (1995).

³ O tim govorima vidi u Ribarić (1940), Hraste (1964), Bošković (1978), Lisac (2009) i Mandić (2012b).

⁴ Većina se tih obilježja susreće i u mnogim drugim hrvatskim govorima, pri čemu su neka, poput izostanka promjene *čr* > *cr*, čuvanja razlike u nastavcima DLI množine ili stapanja prijedloga *iz* i *sa*, češća i tipičnija za govore na sjeverozapadu (kajkavski, sjevernočakavski), dok su druga, kao što su ikavski odraz jata, jotacija *stj*, *skj*, *zdj*, *zgj* > *št*, *žd*, ili prelazak završnoga *l* u *a*, uobičajenija u južnijim krajevima. Očekivano, obilježja druge skupine uglavnom su rezultat starijih pojavâ koje su zahvatile sve te govore još u kraju iz kojega potječu, dok su ona prve skupine ili arhaizmi koji su očuvani iz vremena prije seobe (npr. skupina *čr*), ili inovacije koje ti govori dijele s ostalim istarskim govorima (*iz* = *sa*; gubljenje vokativa itd.).

govori poznaju opreku *č* : *ć*, pri čemu je potonji zapravo palatalni okluziv (*tʃ*), a postoji i njegov zvučni parnjak (*dʃ*). Ta su dva glasa nastala jotacijom dentalâ *t* i *d*. Odrazi druge jotacije skupinâ *st* i *zd* glase *štʃ* i *zj*, skupine *jt* i *jd* u glagolâ tipa *dojti* prešle su također u *tʃ* i *dʃ* (*dôʃ*, *dôdʃen*), skupina *čr* je prešla u *cr*, izgubljen je glas *h* (često bez epenteze), G mn. imenica *e*-vrste najčešće ima nastavak *-a*, rjeđe *-θ* (uglavnom u imenica s nepostojanim *a*), DLI mn. su izjednačeni te nastavci glase *-in* (*a*- i *i*-vrsta) i *-an* (*e*-vrsta), infinitiv i glagolski prilog sadašnji su krnji, u 3. mn. prezenta nastavak je djelomično ujednačen kao *-u*, prijedlozi/prefiksi *iz* i *s(a)* ostali su različiti itd.⁵

Glede naglasaka, nijedan jugozapadnoistarski govor više ne čuva općeslavenski novi akut, već je on prešao u dugosilazni naglasak. Isto vrijedi za novi akut koji je nastao ranijim povlačenjima nakon općeslavenskoga razdoblja. Ipak, akut se u tim položajima katkada pojavljuje kao inačica dugosilaznoga naglasaka u govorima nekih sela na granici sa sjevernočakavskim i srednjočakavskim govorima Žminjštine i Ceranštine kao rezultat međudijalekatskih dodira. Također, nijedan od tih govora više ne čuva zanaglasne dužine.⁶ Nakon gubljenja novoga akuta u gotovo svim je govorima provedeno povlačenje naglasaka, čime je nastao ton jednak novomu akutu.⁷ Uvjeti su povlačenja raznoliki (Mandić 2009), no u većini je govorâ naglasak povučen barem sa zadnjega kratkog otvorenog sloga na prethodni slog uz kanovačko duljenje.⁸ Time je u završnim otvorenim slogovima nestalo opreke po dužini (naime, kada su naglašeni, takvi su slogovi svi dugi i silazni) pa se u većini govorâ, ako ne i u svima, danas tu uglavnom izgovara poludužina ili pak kračina.

U sustavu triju naglasnih paradigmi naslijeđenih iz općeslavenskoga nastali su neki preustroji.⁹ U naglasnoj paradigmi *B* kod imenica uslijed spomenutih povlačenja razvila se drugotna pomičnost, koja je kod nejednosložnih osnova uglavnom dokinuta, a rezultat je stupni naglasak na zadnjem slogu osnove (N jd. *vôda*, G jd. *vodê*; ali N jd. *teplînja*, G jd. *teplînje*, rijetko *teplînjê* „toplina“).

⁵ Osim nastavka *-a* u G mn., ta se obilježja u raznim kombinacijama susreću i ostalim govorima krajnjega juga Istre, osobito u govoru Pomera, Medulina i Vulture. Niti jedan od tih govora, međutim, ne sadrži ih sva. Vidi u Bošković (1978: 293–342) i Mandić (2012b).

⁶ Tako je u čitavoj Istri osim na krajnjem sjeveroistoku.

⁷ On je, naime, jednak odrazu općeslavenskoga novog akuta koji se može čuti, primjerice, u sjevernočakavskim govorima srednje Istre.

⁸ Prema primjerima u Hraste (1964: 15), čini se da povlačenja nije bilo u govoru Kringe, a po mojem opažanju, ono je razmjerno rijetko i u govoru Sv. Petra u Šumi, osobito na kratke slogove, dok kod dugih postoje kolebanja (Mandić 2009: 87, 90–91).

⁹ Povijesne naglasne paradigme bilježiti će se malim slovima (*a*, *b* i *c*), a njihovi suvremeni odrazi velikima (*A*, *B* i *C*). Više o općeslavenskom naglasnom sustavu vidi u Dybo (1981, 2000) i Dybo, Zamjatina, Nikolaev (1990, 1993).

Češće je tako u riječi s dužinom u zadnjem slogu osnove, a osobito, naravno, u govorima u kojima se naglasak povukao na svaku prednaglasnu dužinu. Ipak, odraz pomičnosti nastale Ivšičevim/Stangovim zakonom (ili nedjelovanjem Dyboova zakona) često se čuva (N mn. *kõnji, postõli*; G LI mn. *kõnji, postõli*). U naglasnoj se paradigmi *C* odraz pomičnosti u imenica čuva tek u jednosložnih osnova, a i tu u manjoj mjeri u odnosu na početno stanje, osobito kod osnovâ s kračinom (N jd. *nõga*, G jd. *nogê*, A jd. *nõgu*, NA mn. *nõge*; ali *čëla, čëlu; stâza, stâzu*). Uopćavanje čelnoga naglasaka uobičajeno je i kod starih suglasničkih osnova srednjega roda, gdje se inače često čuva pomičnost (N mn. *îmena* itd.). Kod glagolâ se odraz pomičnosti dobro čuva u NP *B* (*nositi, nõsin; hrâniti/hrâniti, hrânin*), no kod NP *C* prevladava odraz završnoga naglasaka jer oblici s čelnim uglavnom više ne postoje (*loviti; lovîn, lovîmo; lôvi!*).¹⁰

Premanturski se govori od opisanoga stanja razlikuju i u nekim osnovnim crtama. Ponajprije, tu je naglasak povučen i sa zadnjih zatvorenih kratkih slogova, također uz kanovačko duljenje (*jëzik, nãrod*, kao i *võda, rûka*), no „završni“ se naglasak katkada čuva pred zanaglasnicama, što je u ostatku jugozapadnih istarskih govora rijetkost (*ûzmi : uzmi si; donësi : donesì mi to; kãko : kakò si* i sl.). Nadalje, prednaglasne su dužine tu dosljedno pokraćene te nije uobičajeno povlačenje naglasaka na njih (G jd. *narõda; G mn. granà, jaji*; 1. mn. prez. *živëmo, l-part. živîli*), koje je danas sve češće u ostalim govorima jugozapadnoga istarskog dijalekta. Zato se u premanturskim govorima akut susreće isključivo u predzadnjem slogu te nema primjera poput *nãroda, čûvali* i sl., kakvi su razmjerno česti u većini ostalih govora. Završni otvoreni slogovi dosljedno su pokraćeni, pa i kod jednosložnih riječi, osim pred zanaglasnicama (*bolî, bolë : bolî me nõga, bolê me nõge*).

Zanimljiva je osobitost premanturskih govora, barem u istarskim razmjerima, čuvanje preskakanja čelnoga naglasaka na prednaglasnice kod kraćih osnova (*û more, nã more, û vodu, û ples, põd ruku, nã glavu*), čega u ostatku Istre nema, osim u rijetkim frazama. Također, zabilježeno je i nekoliko primjera ranoga povlačenja naglasaka u G mn. nekih riječi NP *A*, čega također inače nema u Istri, a susreće se u štokavskom i južnočakavskom (*srdële : srdel; bragëše ‘hlače’ : brãgëš; drugdje je očuvan novi cirkumfleks: srdël, bragêš* i sl.).¹¹

¹⁰ Naime, u tom dijalektu nema aorista, prvo lice jednine prezenta ima novi nastavak i naglasak ujednačen prema ostatku paradigme, a participijski oblici koji su očuvani do danas pretrpjevali su razne naglasne preustroje. Primjerice, glagolski pridjevi radni glagolâ NP *C* danas imaju infinitivni naglasak: *roditi : rodija, rodila, rodilo* itd. (usp. Sčak. *rõdîl, rodîlà, rõdîlo* itd.).

¹¹ Bošković (1978: 301–302) navodi nekoliko imenica dvosložne osnove s G nastavkom *-a* i povučenim naglaskom iz raznih premanturskih govora (*sîkîra, nêdilja, tëlîca, môtîka*), uz primjere s dužom osnovom, u kojih se čuva novi cirkumfleks (*kobasîca, divojçîna*). Primjere s nul-tim nastavkom i takvim povlačenjem ne spominje.

Danas se u govornikâ koji se još služe tim govorima rijetko čuje preskakanje naglasaka na prednaglasnice, a sve je češći stupni naglasak tipa *vôda*, *vôde*, umj. *vôda*, *vodě* i sl.

I-glagolima nazivamo one glagole koji i u infinitivnoj i u prezentskoj osnovi sadrže glas „i“ (*nositi*, *nosite*). Za razliku od drugih riječi, kod njih se na općeslavenskoj razini, umjesto tri, rekonstruiraju četiri naglasne paradigme: *a*, *b*₁, *b*₂ i *c*; pri čemu paradigmi *b*₁ pripadaju stari iterativi (npr. *nositi*), a paradigmi *b*₂ denominativi od imenicâ NP *b* (*ženiti*) i kauzativi (*točiti*).¹² Razlog je svrstavanju tih glagola u dvije skupine činjenica da se u suvremenim govorima prvi češće odražavaju kao NP *B*, a potonji često kao NP *C*.¹³ Danas, međutim, glagoli NP *b*₂ i *c* s dužinom u osnovi u čakavskom i štokavskom također većinom pripadaju NP *B*, dok se starije stanje bolje čuva u kajkavskim te u posavskim govorima Sičâ i Magić Male (Kapović 2011). Stoga su za točniju rekonstrukciju općeslavenskoga sustava potrebni što iscrpniji opisi sustavâ suvremenih govora.

Glavna su obilježja triju općeslavenskih naglasnih paradigmi sljedeća:

NP *a* – stalan naglasak na osnovi riječi;

NP *b* – naglasak na prvom slogu nastavka u jednim oblicima; novi akut na zadnjem slogu osnove u drugim oblicima;

NP *c* – čelni naglasak u jednim oblicima; naglasak na nastavku u drugim oblicima.

Premda stanje u raznim govorima može biti složenije, *i*-glagoli naglasne paradigme *B* imaju odraz novoga akuta u oblicima prezenta (*nôsĭte, *pālĭte), a često i glagolskoga priloga sadašnjeg (*nôsĕtĭ, *pālĕtĭ).¹⁴ Ostali oblici pak imaju odraz naglasaka na slogu nakon osnove: infinitiv (*nosĭti, *palĭti), glagolski pridjev radni (*nosĭl, *palĭl), glagolski pridjev trpni (*nošĕn, *palĭĕn) i imperativ (*nosĭ, *nosĭte; *pālĭ, *palĭte).

Kod *i*-glagolâ paradigme *C* očekuje se odraz naglasaka na nastavku u većini oblikâ koji se čuvaju u jugozapadnom istarskom: prezent (*lovĭtĕ), imperativ (*lovĭte), infinitiv (*lovĭti), i glagolski prilog sadašnji (*lovĕtĭ > *lovĕtĭ). U glagolskom pridjevu radnom očekuje se odraz pomičnosti (*lōvĭl, *lovĭlâ,

¹² O rekonstrukciji naglasnih paradigmi *i*-glagolâ u općeslavenskom vidi u Dybo (2000) i Dybo, Zamjatina, Nikolaev (1990).

¹³ Vidi Kapović (2011) o naglasnim paradigmama *i*-glagola u raznim čakavskim, kajkavskim i štokavskim govorima te Mandić (2012a) o naglasku glagolâ s *i*-prezentom u govoru Medulina.

¹⁴ Takav je naglasak, ovisno o teoriji, nastao Ivšičevim/Stangovim zakonom ili pak neprovođenjem Dyboova zakona. Navedeni rekonstruirani oblici pripadaju pretpostavljenom poslijeopćeslavenskomu sustavu iz kojega su se razvili jugozapadni istarski, a i mnogi drugi hrvatski govori. Navedeni su samo oblici koji i danas postoje u jugozapadnom istarskom.

*lõvĩlo), no pojavljuje se naglasak jednak infinitivnomu (*lovĩl, *lovĩla). Glagolski pridjev trpni pripadao je NP *b* (*lovljèn, *lovljenâ).¹⁵

Zanimljivo je da glagoli izvedeni prefiksacijom od glagolâ NP *c* u jugozapadnom istarskom, kao i u mnogim drugim govorima, pripadaju NP *B* (*lovĩti, lovĩte* : *ulovĩti, ulõvĩte*).¹⁶ Stoga kod prefigiranih glagola danas postoje samo dvije naglasne paradigme: *A* i *B*.

U mnogim se hrvatskim govorima susreće pojava da neki glagoli mogu biti prijelazni i neprijelazni, pri čemu prijelazna inačica pripada NP *B*, a neprijelazna NP *C*. Takvi su glagoli na primjer *roditi, topiti, točiti* i *zvoniti* (Kapović 2011), a u jugozapadnom istarskom to je često kod glagola *roditi* (npr. u medulinskom govoru; v. Mandić 2012a).

U govoru Banjola posvjedočeni su sljedeći oblici:¹⁷

Naglasna paradigma *A*

<i>obĩsin</i>	<i>obĩsimo</i>		
<i>obĩsiš</i>	<i>obĩsite</i>	<i>obĩsi!</i>	<i>obĩsite!</i>
<i>obĩsi</i>	<i>obĩsu</i>		

obĩsit
obĩsija, obĩsila, obĩsilo
obĩšen, obĩšena, obĩšeno
[vĩšet]

Nije posvjedočen nijedan primjer glagolskoga priloga sadašnjeg, pa je u tablici naveden odgovarajući oblik srodnoga glagola *vĩsit* (< *visěti). Taj se oblik, inače, dosta često upotrebljava u istarskim govorima, ali tvori se od maloga broja glagola – uglavnom glagolâ stanja (*ležati, sjediti, spavati* i sl.) ili kretanja (*hodati, trčati* i sl.) te rjeđe od nekih drugih (*plakati, pjevati* itd.). Primjer bi mogao biti *mũčēt*, za koji obavjesnica tvrdi da je moguć, ali da se ne upotrebljava.

¹⁵ Za to je „zaslužan“ izvorno dominantni nastavak *-en-*, koji služi za izvođenje tih oblika, a s kojega je kasnije, budući da je riječ o cirkumfleksnom nastavku, naglasak Dyboovim zakonom prenesen na sljedeći slog.

¹⁶ Ta se pojava označuje ruskim izrazom *poluotmetnost*, a nejasna je podrijetla. Susreće se, primjerice, u zapadnijim štokavskim i raznim čakavskim govorima. Postoji i u standardnom hrvatskom (*lõvĩm, ulovĩm*). U srednjoistarskim ga govorima, recimo, nema (*lovĩn, ulovĩn*), kao ni u standardnom srpskom (*lõvĩm, ulõvĩm*).

¹⁷ Infinitiv i glagolski prilog sadašnji su knji, prvo lice množine imperativa nije posvjedočeno osim za glagol *õdit* (*õjmo*), nastavak trećega lica množine uglavnom je *-e* ako je naglašen, a *-u* ako je nenaglašen. Često se *-e* pojavljuje i u potonjem slučaju, a katkad je i obratno. Glagolski se pridjev trpni tvori gotovo isključivo od glagolâ svršenoga vida.

Velika većina tih glagola ima kratkosilazni naglasak, odraz praslavenskoga akuta. Tek neki primjeri imaju dugosilazni naglasak (npr. talijanizam *pârtit*, zbog duljenja pred sonantom).

Naglasna paradigma *B*
(kraćina u osnovi)

nòsin   *nòsimo*
nòsiš   *nòsite*   *nòsi!*   *nosìte!*
nòsi   *nòsu*

nòsit
nosìja, nosìla, nosìlo
[*křš'è'n, křš'è'na, křš'è'no*]
nosêť [ali *govòret' i nòset'a*]

(dužina u osnovi)

kûpin   *kûpimo*
kûpiš   *kûpíte*   *kûpi!//kupì mi!*   *kupìte!*
kûpi   *kûpu*

kûpit
kupìja, kupìla, kupìlo
kupljèno [ali *posâd'eno*]
[*svirêť*]

Zbog kraćenja prednaglasnih duljina, kod glagolâ naglasne paradigme *B* izvorna se kvantiteta osnovnoga samoglasnika danas čuva samo u prezentu, gdje je dugosilazni naglasak odraz dugoga novog akuta. Naglasak je povučen, uz kanovačko duljenje, sa zadnjih kratkih slogova (kao akut), osim u imperativu pred zanaglasnicama.¹⁸

¹⁸ U banjolskom govoru nije posvjedočeno analogijsko uopćavanje povučenoga naglasaka u 2. mn. imperativa kao u govoru Medulina (*nòsi, nòsite*), u kojem je inače povlačenje naglasaka na prethodni slog mnogo rjeđe nego u sjevernijim jugozapadnim istarskim govorima (Mandić 2012a).

Glagolski pridjev trpni kod jednostavnih je glagola naglašen na sufiksu (u N jd. m. r. naglasak je, naravno, povučen na korijen), no kod prefigiranih redovito na korijenu: *křštĕn*, *krřtĕna*; *kupljĕno*, *platĕno*, *javljĕno*; ali *iznĕšen(a)*, *začĕpljen*, *načĕnjeno*, *zalĕdĕno*; *ošĕšeno*, *olĕdĕno*, *posĕdĕne*, *procĕdĕno*, *zabĕljeno* (‘začinjeno’), što bi se donekle moglo usporediti s „poluotmetnošću“ (npr. *lovĭn* : *ulĕvin*). Izuzetak je glagol *rĕdit*, s glagolskim pridjevom trpnim *rĕdĕn(a)*, što je možda preuzeto iz gradskoga govora. Općenito, taj je oblik za jednostavne glagole poprilično teško dobiti jer se tvori uglavnom od glagolâ svršenoga vida, kakvih nije posvjedočeno mnogo (izuzev prefigiranih).¹⁹

Glagolski prilog sadašnji posvjedočen je za samo nekoliko glagola i ti primjeri često imaju neočekivan naglasak na nastavku po svoj prilici proširen iz NP *c*: *molĕtĕ*, *nosĕtĕ*, *odĕtĕ* (‘hodajući’), *cidĕtĕ*, *svirĕtĕ*, *falĕtĕ*.²⁰ Naglasak na osnovi potvrđen je samo u primjerima *vĕzetĕ*, *govĕretĕ* i *mĕletĕ* (uz navedeno *molĕtĕ*). Ipak, na izvorno bi stanje mogao upućivati pridjev *nĕsetĕa* ‘trudna’, koji više ne pripada glagolskoj paradigmati te u njemu analogija nije mogla djelovati.²¹

Naglasna paradigma C

<i>lovĭn</i>	<i>lovĭmo</i>		
<i>lovĭš</i>	<i>lovĭte</i>	<i>lĕvi!</i>	<i>lovĭte!</i>
<i>lovĭ</i>	<i>lovĕ</i>		
<i>lĕvit</i>			
<i>lovĭja</i> , <i>lovĭla</i> , <i>lovĭlo</i>			

<i>lovĕtĕ</i>			

Glagoli NP *C* obično se dijele na tri skupine, ovisno o dužini osnovnoga samoglasnika: glagoli s kraćinom (*lovĭti*), glagoli s pokraćenom dužinom (*gubĭti*) i glagoli s ponovo uvedenom dužinom (*trubĭti*).²² Budući da svi oblici glagolâ

¹⁹ Naglasak je toga oblika, inače, u raznim govorima zbog analogije doživio razne preustroje. U standardnom je hrvatskom kod *i*-glagolâ NP *B* naglasak glagolskoga pridjeva trpnog jednak naglasku prezenta: *nĕšen*, *prĕnošen*; *plĕćen*, *isplĕćen*; kao *nĕšĭm*, *prĕnosĭm*; *plĕtĭm*, *isplĕtĭm*.

²⁰ Obavjesnica tvrdi da je *falĕtĕ* moguć oblik, ali da se ne koristi.

²¹ Slično je i u štokavskim govorima, gdje se susreću inačice poput *brĕnĕći* i *brĕnĕći*.

²² Prednaglasne su dužine u općeslavenskom pokraćene pred dvije ili više mora (Kapović 2003: 64–74, 79). Kod glagolâ NP *b* dužina je ponovno uvedena iz oblikâ s novim akutom (npr. prezenta), a kod onih NP *c* iz srodnih riječi (npr. *trĕbiti* prema *trĕba*) te prema oblicima u kojima se dužina sačuvala (Kapović 2011: 228–231). Neki su glagoli ipak sačuvali kraćinu (u čakav-

NP *C* u govoru Banjola imaju završni naglasak, a prednaglasne su dužine pokraćene, svi ti glagoli danas imaju kraćinu *i*, za razliku od glagolâ NP *B*, među njima više nema nikakve razlike u naglasku. Ipak, ranije se stanje katkad može utvrditi na temelju prefigiranih parnjaka, koji pripadaju NP *B* te se u prezentu kod njih može ostvariti dužina: *gubîn – zgùbin*; ali *brstî – pobřsti*; iz čega se vidi da prije najnovijega kraćenja prednaglasnih dužinâ dužina nije bila obnovljena u glagolu *gûbit*, a u glagolu *břstit* jest.²³

U oblicima se vide odrazi promjene novoga akuta u silazni ton, povlačenja naglaska sa završnih kratkih slogova (čime je dobiven akut) i kraćenja u zadnjem naglašenom slogu. Također, tu je odraz ranoga povlačenja sa zadnjega sloga u glagolskom prilogu sadašnjem (koji je potom u tom govoru apokopiran, kao i infinitiv), što je uobičajeno u većini zapadnih govora (i štokavskim i čakavskim).

Nažalost, vjerojatno jer su svi posvjedočeni glagoli nesvršenoga vida, nije potvrđen ni jedan primjer glagolskoga pridjeva trpnog. Uobičajeno je, naime, kako je rečeno, tvoriti taj oblik od glagolâ s prefiksom (v. popis), no ti glagoli pripadaju NP *B* te imaju naglasak na korijenu.

Evo popisa *i*-glagolâ iz govora Banjolâ dobivenih u istraživanju:²⁴

Naglasna paradigma *A*

čřstit, čřstin (očřstit, očřřteno); đřmit, đřmi; gâzit, gâzin (zgâžen); glâdit, glâdin; grâbit, grâbin; řtit (< hřtiti ‘baciti’), řtin, řti! (prřřtit, prřřteno); mřrit (‘mjeriti’), mřrin; namřřtit, namřřtin; mřřvit, mřřvi; mûçit, mûçi, *mûçet; nûdit,

skom i štokavskom uglavnom samo *přřtiti, gûbiti, ûçiti* i *çřniti*). Glagoli s obnovljenom dužinom u čakavskom su i štokavskom većinom prešli u NP *b*, dok se NP *c*, skupa s kraćinom, češće čuva u kajkavskom te staroštokavskim govorima Sičâ i Magić Male u zapadnoj Slavoniji. U raznim su govorima u NP *b* prešli i neki od glagolâ s očuvanom kraćinom (u Istri je to uglavnom glagol *přřtiti*, u nekim govorima i glagol *gubiti*).

²³ To je zanimljiv primjer jer riječ je o jedinom posvjedočenom glagolu NP *C* u govoru Banjolâ za koji se, barem neizravno, može pretpostaviti da je imao naknadno uvedenu dužinu u osnovi. Međutim, dužine u tom glagolu izvorno nije bilo, što se vidi, primjerice, po medulinskom *brstî* : *pobřsti* (*brřstiti, usp. i ruski *brost*’).

²⁴ Uglavnom se navodi infinitiv i prvo ili treće lice prezenta, no ponekad i drugi oblici, osobito oni koji su rijetki ili im je naglasak neočekivan (npr. glagolski pridjev trpni ili glagolski prilog sadašnji). Imperativni su oblici označeni uskliknikom. Glagoli NP *B* i *C* navode se u po dvije skupine ovisno o izvornoj kvantiteti osnovnoga samoglasnika (kod NP *C* je usto izdvojen i glagol *břřtit*, kod kojega je možda naknadno bila uvedena dužina). Navode se i prefigirani glagoli, s time da su takvi glagoli NP *A* navedeni u zagradama nakon onih od kojih su izvedeni, a tako i oni NP *B* ako su izvedeni od glagolâ NP *B*, a izdvojeni u posebnu skupinu ako su izvedeni od glagolâ NP *C*. Ako je za neki korijen posvjedočen samo prefigirani primjer, on se, naravno, navodi samostalno, izvan zagrada. Zvezdicom su označeni primjeri za koje je obavješnica tvrdila da su mogući, no da se u stvarnosti ne upotrebljavaju.

*nùdi (ponùdi, ponùd'en); obìsit, obìsin, obìsi!, obìšen(a), [vìset'];*²⁵ *pàzit, pàzin, pàzi!; privàrit, privàrin; pùnit, pùni (napùnit); sìlit ('navaljivati'), sìlin; skùpit, skùpin; stàrit, stàri; stràšit, stràšin; svàdit se, svàdite se; tàlit ('topiti', npr. mast), tàli (istàlit); vàdit, vàdin (izvàdit); začùdit se, začùdin se*

Naglasna paradigma B

Kračina: *gõnit, gõni; govõrit, govõri, govõri!, govõrite!, govõret'; křstít, křstin, křšt'en, křšt'ëna; lõžit, lõžin; mõlit, mõlin, molêt'/mõlet'; nõsit, nõsin (iznõšen, iznõšena), nosêt' [ali pridjev nõset'a 'trudna']; odebèlit se ('udebljati se'), se odebèlin;*²⁶ *õdit (< hoditi 'ići', 'hodati'), õdi!, õjmo!, õte! ('idite')/odíte! ('hodajte'), odêt';*²⁷ *põstit, põstin, põstu;*²⁸ *pũštit, pũštin, pũšti! (pũš to!), pũšte!;*²⁹ *rõdit, (se) rõdi, rõd'en;*³⁰ *škõčit, škõč'in; sõlit, sõlin; võzit, võzin, võzet'; začëpit, začëpin, začëpi! (začëpljen);*³¹ *žënit, žënin (ožënit, se ožëni, ožënjen)*

Dužina: *bìlit ('ličiti'), bìlin (obìlit, obìlin); brãnit, brãnin; brÿsit, brÿsin (nabrÿsit, nabrÿsin); bÿdit, bÿdin (izbÿdit, izbÿdin 'probuditi'); cîdit, cîdin, cidêt' (procîd'eno); dîlit, dîlin (podîlit, podîlin, podîljeno); fãlit, fãlin, fãli!, faľite!, *falêt'; gãsit, gãsin; grãdit, grãdi; gÿlit, gÿlin (ogÿlit); jãvit, jãvin, jãvi! jãvi se!, javljëno; klãtit, klãti; kÿpit, kÿpin, kÿpi! kÿpi mi to!, kupite!, kupljëno; lâdit se ('hladiti se'), se lâdin (olãd'eno); ljÿbit, ljÿbin; mÿsit, mÿsin (zamÿsit, zamÿsin, zamÿsi!, zamÿšite!); mlãtit, mlãtin; mÿtit, mÿtin; pãlit, pãlin; pîlit, pîlin; plãtit, plãtin, plat'ëno; prîtit, prîtin; rãbit ('trebati'), rãbi; sãdit, (po)sãdin (posãd'eno); slîpit ('varati, lagati'), slîpi (zaslîpit, zaslîpin); sũšit, sũšin (ošũšit, osũšeno/ošũšeno); svîrit, svîrin, svirêt'; svîtit ('svijetliti'), svîti; zãbit, zãbin;*³² *zabîlit ('začiniti'), zabîlin, zabiljen, zabiljena*³³

²⁵ Glagolski prilog sadašnji pripada *ě*-glagolu *vìsit* (< *visëti*); koji je, međutim, srodan glagolu *obìsit* te pripada istoj naglasnoj paradigmi.

²⁶ Osnovni glagol nije posvjedočen, no budući da je izveden od pridjeva NP *b*, mogao bi izvorno pripadati NP *b*.

²⁷ Od te se osnove ne izvode prezentski oblici, već se rabe supletivni *grën, grëš, grë, grëmo, grëte, grëdu/gredü*. Postoji i glagol *ît, îd'en* u značenju 'otići'.

²⁸ Čini se da se taj glagol koleba između NP *B* i NP *C*. Primjerice, treće lice množine prezenta može glasiti *postë* i *põstu*.

²⁹ Taj je glagol ranije pripadao NP *c*, što se vidi i po skraćenom osnovnom samoglasniku, a u NP *B* je mogao prijeci pod utjecajem neke od prefigiranih inačica. Imperativni su oblici često skraćeni.

³⁰ Neprelazna inačica, koja u mnogim govorima pripada NP *C*, nije posvjedočena. Glagolski pridjev trpni tu ima naglasak na korijenu, što je neočekivano i moglo bi biti utjecaj gradskoga govora ili pak puka slučajnost.

³¹ Osnovni glagol ***čëpit* nije posvjedočen, no budući da je izveden od imenice NP *B* (*čëp, čëpa*), očekivalo bi se da bi i on pripadao NP *B*; usp. medulinski *čëpiti, čëpin* (Mandić 2012a).

³² Taj je glagol izvorno bio izvedenica od glagola *biti*, pa bi prezent trebao glasiti ***zabÿden* (takvi su oblici doista i posvjedočeni npr. u glagoljskim rukopisima), i pripadao je NP *a*.

³³ Usprkos značenjskomu razilaženju to je vjerojatno izvedeno od glagola *bîlit*.

Prefigirani glagoli: *izgũbit, izgũbin, izgũbljeno; naćnit, naćnin, naćnjeno* (ućnit); *naučit, naućin; pobřstit, pobřsti; pomĩrit, pomĩrin;*³⁴ *pořkrõpit, pořkrõpin, pořkrõpljen; rastõpit, rastõpi, rastõpljeno; slõmit, slõmin, slõmljeno; smõćit, smõćin, smõćeno; spõtit se* (‘oznojiti se’), *spõtin se; ulõvit, ulõvin, ulõvljeno; zalẽdit, zalẽdi, zalẽđeno; zasvĩtit, zasvĩtin*

Naglasna paradigma C

Kračina: *brõjit, brojĩn, brojĩ, brojẽt; gnõjit, gnojĩn; gõjit, gojĩ; *kãsnit, *kasnĩn;*³⁵ *kõsit, kosĩn; kõtiti, koĩ; lẽdit, leđi; lõmit, lomĩn; lõvit, lovĩn, lovẽt; mõćiti, moćĩn; põstit, postĩn, postẽ; põtit se, potĩn se; sõlit, solĩn; řkrõpit, řkropĩn; tõćiti, toćĩn; tõpit, topĩ se, topĩn se* (‘vruće mi je’); *zvõnit, zvonĩn, zvonĩ*

Pokraćena dužina: *ćnit (se)* (povratna inačica znači ‘pretvarati se’), *ćinĩn, ćinẽ/ćinũ; gũbit, gubĩn; svĩtit, svitĩ;*³⁶ *ũćiti, ućĩn*

Drugotna (pokraćena) dužina: *břstit, brstĩ*³⁷

Na općeslavenskoj razini, navedeni se glagoli svrstavaju u četiri naglasne paradigme (*a, b₁, b₂* i *c*) na sljedeći naćin:³⁸

Naglasna paradigma a

ćistiti, ćuditi, dimiti, gaziti, gladiti, grabiti, hititi, kupiti, mẽriti, mrviti, mućiti, nuditi, obẽsiti, paziti, puniti, siliti, namẽstiti, strařiti, svaditi, vaditi (nema *stariti, taliti* i *prevariti*)

Naglasna paradigma b₁

kratki: *goniti, hoditi, moliti, nositi, skoćiti, voziti, řeniti*

dugi: *klatiti, ljubiti, mẽsiti*

Naglasna paradigma b₂

kratki: *kositi, kotiti, krstiti, lořiti, moćiti, postiti, potiti se, toćiti*³⁹

³⁴ Neizvedena inačica nije posvjedoćena. Prema Dybou (2000: 456), izvorno je pripadala NP *c*.

³⁵ Obavjesnica nije bila sigurna pripada li doista ta rijeć banjolskomu dijalektu, premda, sudeći po naglasku, vjerojatno pripada.

³⁶ Moguće je da je potonje zapravo *ẽ*-glagol. Ipak, Dybo (2000: 458) ga svrstava među *i*-glagole te navodi slovenski primjer *svẽtĩtĩti*, u kojem se vidi da je bar u tom jeziku rijeć o *i*-glagolu. Sudeći prema naglasku prefigiranoga parnjaka (*zasvĩtĩti*), u tom je glagolu bila oćuvana kraćina (nastala pravilom dviju mora), iako u mnogim govorima nije tako (usp. standardno hrvatsko *svijẽtĩtiti, svijẽtĩtĩti*).

³⁷ Dužina se rekonstruira na temelju prefigirane inaćice (v. gore).

³⁸ Podjela je preuzeta iz Dybo (2000: 421–480) te dopunjena podacima iz Kapović (2011) i Kapović (rkp.). Nastala je na temelju usporedbe podataka iz raznih slavenskih govora, no svako novo istrařivanje može biti korisno za njezino daljnje upotpunjavanje i utoćnjavanje.

³⁹ Prema Kapović (rkp.), glagoli *moćiti* i *toćiti* mogli su pripadati i NP *b₁* i *b₂* u praslavenskom.

dugi: *bĕliti, braniti, brusiti, hvaliti, kupiti, mutiti, paliti, piliti, prĕtiti, tužiti*

Glagoli *guliti, mlatiti* i *svĕtiti* svrstavaju se u NP *b*, no nije jasno je li to NP *b*₁ ili *b*₂. Ovdje to zapravo i nije važno, jer glagoli s duljinom u korijenu danas u govoru Banjolâ gotovo svi pripadaju NP *B*.

Naglasna paradigma *c*

kratki: *brojiti*,⁴⁰ *brstiti, gnojiti, gojiti, govoriti, kasniti, leđiti, lomiti, loviti, roditi, soliti, (š)kropiti, topiti, zvoniti*⁴¹

dugi: *buditi, cĕđiti, ĉiniti, dĕliti, gasiti, graditi, gubiti, hladiti, javiti, miriti, platiti, pustiti, saditi, slĕpiti, sušiti, svĕtliti, sviriti, učiti*⁴²

Na temelju usporedbe dvaju popisa moguće je izvesti sljedeće zaključke. Glagoli NP *a* koji su posvjedočeni u banjolskom govoru i danas pripadaju NP *A*. Kod ostalih naglasnih paradigmi odraz djelomično ovisi o kvantiteti samoglasnika u osnovi. Kod glagolâ s kraćinom vladaju sljedeći odnosi. Svi posvjedočeni glagoli NP *b*₁ s kraćinom danas u banjolskom govoru pripadaju NP *B*; oni NP *b*₂ prešli su u NP *C*, osim *křstit* i *lōžit* (NP *B*) te *pōsttit* (NP *B/C*); a oni NP *c* većinom su ostali u NP *C*, osim *govōrit* i *rōđit*, koji su prešli u NP *B*, te *sōlit* (NP *B/C*).⁴³

Kod glagolâ NP *b*₁, *b*₂ i *c* s praslavenskom dužinom, osim kod malobrojnih primjera NP *c*, dužina je bila obnovljena te danas, kao i u mnogim drugim hrvatskim govorima, gotovo svi ti glagoli pripadaju NP *B*. Jedino primjeri *ĉĕnit*, *gūbit*, *svĕtlit* i *ūĉit* čuvaju odraz kraćenja i pripadaju NP *C*, no glagol *pūštiti*, koji je doduše također zadržao kraćinu (*pūštĭn*), prešao je u NP *B*.⁴⁴ Glagol *břstit* izvorno nije imao dužinu u osnovi (*brštitĭ, usp. i ruski *brost*'), ali sudeći po prefigiranom 3. jd. prez. *pobřsti*, ona je tu kasnije bila uvedena. Kod glagola *svĕtlit* izvorno je pak postojala dužina, no sudeći po 3. jd. prez. *zasvĕtli*, ona u ovom glagolu u banjolskom nije bila obnovljena. Oba ta glagola u banjolskom govoru pripadaju NP *C*.

Prefigirani glagoli, neovisno o izvornoj kvantiteti osnovnoga samoglasnika, mogu pripadati samo dvjema naglasnim paradigmama: NP *A* i NP *B*. Kao i u

⁴⁰ Prema Kapović (rpk.), taj je glagol pripadao NP *b*₂ u praslavenskom.

⁴¹ Prema Kapović (rpk.), i taj je glagol pripadao NP *b*₂ u praslavenskom. Glagol *lomiti* pak Kapović svrstava u NP *c*, dok ga Dybo navodi kao NP *b*, no ne kaže je li NP *b*₁ ili *b*₂.

⁴² Osnovni je samoglasnik u tih glagola isprva bio pokraćen u većini oblikâ, no u čakavskim je i štokavskim govorima u većem broju primjerâ obnovljena dužina. Kraćina se u većini primjera, kako je reĉeno, i danas susreće u kajkavskom te u nekim posavskim govorima.

⁴³ U govoru Valdebeka (koji također pripada premanturskoj skupini) posvjedoĉen je oblik *govorĭmo* (NP *C*) te je moguće da su naglasni likovi *govōrin* itd. (NP *B*), posvjedoĉeni u banjolskom govoru, nastali nedavno, mođda pod utjecajem gradskoga govora.

⁴⁴ Naravno, danas o dužini kod glagolâ NP *C* u banjolskom govoru nema smisla govoriti, no stanje prije općega kraćenja prednaglasnih dužina još je vidljivo kod prefigiranih inaĉica (v. gore).

mnogim drugim govorima, razlog je „*poluotmetnost*“, tj. „pravilo“ da glagoli NP *C*, doda li im se prefiks, prelaze u NP *B*.

Usto, kod glagolskoga priloga sadašnjeg postoji tendencija uvođenja odraza završnoga naglaska iz NP *C* u NP *B*, što je vjerojatno novija pojava. Kod glagolskoga pridjeva trpnog pak razvila se raspodjela prema kojoj neprefigurirani glagoli NP *B* imaju odraz naglaska na nastavku, a prefigurirani odraz naglaska na osnovi (tj. ranoga povlačenja naglaska na osnovu). Kod glagolâ NP *C* taj oblik nije posvjedočen.

Literatura:

- BERTOŠA, MIROSLAV 1995. *Istra: Doba Venecije (XVI.-XVIII. stoljeće)*. Pula: Zavičajna naklada „Žakan Juri“.
- BOŠKOVIĆ, RADOSAV 1978. *Odabrani članci i rasprave*. Titograd: CANU.
- DYBO, VLADIMIR A. 1981. *Slavjanskaja akcentologija: Opyt rekonstrukcii sistemy akcentnyx paradig v praslavjanskom*. Moskva: Nauka.
- DYBO, VLADIMIR A. 2000. *Morfonologizovannye paradigmatičeskie akcentnye sistemy: Tipologija i genesis I*. Moskva: Jazyki ruskoj kul'tury.
- DYBO, VLADIMIR A.; GALINA I. ZAMJATINA; SERGEJ L. NIKOLAEV 1990. *Osnovy slavjanskoj akcentologii*. Moskva: Nauka.
- DYBO, VLADIMIR A.; GALINA I. ZAMJATINA; SERGEJ L. NIKOLAEV 1993. *Osnovy slavjanskoj akcentologii: Slovar'*. Moskva: Nauka.
- HRASTE, MATE 1957. O kanovačkom akcentu u Hrvatskoj. *Filologija*, 1, Zagreb, 59–74.
- HRASTE, MATE 1964. *Govori jugozapadne Istre*. Zagreb: JAZU.
- KAPOVIĆ, MATE 2003. Razvoj starih dugih samoglasa u hrvatskom i ostalim slavenskim jezicima. *Filologija*, 41, Zagreb, 51–82.
- KAPOVIĆ, MATE 2011. Accentuation of *i*-Verbs in Croatian Dialects. U: Tijmen Pronk i Rick Derksen (ur.), *Accent Matters: Papers on Baltic and Slavic Accentology*. Amsterdam – New York: Rodopi, 109–233.
- KAPOVIĆ, MATE (rukopis) *Povijest hrvatske akcentuacije*.
- LISAC, JOSIP 2009. *Hrvatska dijalektologija 2. Čakavsko narječje*. Zagreb: Golden marketing – Tehnička knjiga.
- MANDIĆ, DAVID 2009. Akut u jugozapadnim istarskim govorima. *Hrvatski dijalektološki zbornik*, 15, Zagreb, 83–109.
- MANDIĆ, DAVID 2012a. Naglasak glagolâ s *i*-prezentom u govoru Medulina. *Rasprave Instituta za hrvatski jezik i jezikoslovlje*, 38/2, Zagreb, 385–399.
- MANDIĆ, DAVID 2012b. Stare izoglose južne Istre. *Annales: Series historia et sociologia*, 22/2, Koper, 447–460.
- RIBARIĆ, JOSIP 1940. Razmještaj južnoslovenskih dijalekata na poluotoku Istri. *Srpski dijalektološki zbornik*, 9, Beograd, 1–207.

The Accentuation of *I*-Verbs in the Local Dialect of Banjole

Abstract

The aim of this paper is an analysis of the accentuation of *i*-verbs in the local dialect of the village of Banjole (c. 6 km south of Pula, Croatia), which belongs to the Premantura subgroup of the Southwest Istrian dialect group. This dialect subgroup is particularly interesting as it is characterised by certain features that are typical of Štokavian (e. g. the Gen. pl. ending *-ā*) and it probably represents a remnant of the transitional South Čakavian-West Štokavian dialects, which was brought to Istria during the migrations in the 16th and 17th centuries. The accentual system of these dialects differs somewhat from those of the rest of the Southwest Istrian, even in some general traits (such as retraction of stress to a preceding syllable in a larger number of contexts, the preservation of the Common Slavic retraction of stress to proclitics etc.), which is one of the reasons why they are classified as a distinct dialect subgroup.

Concerning the accentuation of *i*-verbs, the state of affairs in various Slavic dialects is diverse and complex. This description of the situation in the dialect of Banjole should contribute to the image acquired by research in other Slavic dialects and help in the reconstruction of the accentuation of this verbal type in Common Slavic.

Ključne riječi: naglasak, naglasna paradigma, *i*-glagoli, općeslavenski, jugozapadni istarski dijalekt, premanturski govori, Banjole

Keywords: stress, accent, accentual paradigm, *i*-verbs, Common Slavic, Southwest Istrian dialect group, Premantura dialects, Banjole